

Stimuleer een mondiale zorgeconomie middels het Nederlandse buitenlandbeleid

Vrouwen in ontwikkelingslanden hebben de grootste kans om in extreme armoede te leven. Dit komt onder andere omdat vrouwen veel meer tijd per dag kwijt zijn aan onbetaalde zorg- en huishoudelijk werk en zo geen tijd hebben voor een betaalde baan of onderwijs. Vooral tijdens een zorgcrisis waar publieke, slecht gefinancierde diensten te kort schieten, zoals nu met de coronapandemie, neemt deze zorg toe en vallen de zwaarste lasten op de schouders van vrouwen, met name in ontwikkelingslanden. Nederland heeft zich gecommitteerd aan het realiseren van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDGs) in binnen- en buitenlandbeleid. Een sterke Nederlandse inzet voor het beschermen van vrouwenrechten en het bevorderen van gendergelijkheid wereldwijd, juist binnen het economische beleid, draagt bij aan de realisatie van deze belangrijke doelen voor iedereen in 2030, en een duurzamere, eerlijkere wereld. Om een volgende zorgcrisis te vermijden en om te bouwen aan een economie die zorgt voor een gelijkwaardige en duurzame toekomst, waar de bijdrage die zorg levert aan de economie wordt erkend en waar wordt geïnvesteerd in publieke diensten, sociale zekerheid en waardig werk, heeft ActionAid onderstaande handreikingen geïdentificeerd.

1. Diplomatieke en economische betrekkingen: Investeer in en maak een mondiale zorgeconomie mogelijk

Minstens 75% van alle onbetaalde zorgtaken wereldwijd worden verricht door vrouwen en zij dragen jaarlijks 3000 miljard dollar bij aan het mondiale BBP door de zorg voor zieken en ouderen. Het wereldwijde tekort aan zorgprofessionals wordt opgevuld door 57 miljoen onbetaalde mensen, vooral vrouwen. De bijdrage die deze zorg levert aan onze economieën en samenlevingen is op dit moment nog onzichtbaar. Het wordt niet meegenomen in standaard economische metingen, zoals het Bruto Nationaal Product. Op dit moment is Nieuw-Zeeland het eerste en enige land die welzijn als leidraad heeft genomen voor haar economisch beleid. Wereldwijd vangen vooral de armste en meest kwetsbare vrouwen deze zorg op, zeker wanneer er onvoldoende wordt geïnvesteerd in publieke voorzieningen. In tijden van financiële crisis wordt er vaak als eerste bezuinigd op zaken als onderwijs, zorg en andere publieke voorzieningen. Een herverdeling van verantwoordelijkheden tussen huishoudens en de staat via het leveren van goede publieke voorzieningen, zoals gezondheidszorg, verlicht de druk op vrouwen en zorgt ervoor dat ze meer tijd en vrije keus hebben om te besteden aan andere zaken. Nederland kan middels haar economische en diplomatieke betrekkingen een groot verschil maken in de levens van vrouwen. Onderstaande aanbevelingen zijn gebaseerd op ActionAid's jarenlange ervaring met onderzoek naar gevolgen voor mens en milieu van het huidige economische systeem en faciliteren een mondiale welzijnseconomie:

- 1.1. Zorg dat de waarde die onbetaalde zorgtaken genereren voor de economie worden gemeten door deze door te berekenen als deel van BNP. Onderzoek de mogelijkheden om naar een welzijnseconomie over te gaan en wees een voortrekker van alternatieve maatstaven die welzijn vooropstellen binnen internationale financiële instellingen
- 1.2. Deprivatiseer de publieke diensten essentieel voor de zorgeconomie, zoals kinderdagverblijven, gezondheidsinstellingen en onderwijs. Sluit publieke diensten uit van privatisering, in adviezen en overeenkomsten voor investering, handel, publiek-private partnerships, kredietverlening en financieel advies aan ontwikkelingslanden, en neem dit mee bij de Nederlandse inzet binnen internationale financiële instellingen
- 1.3. Maak gebruik van Nederlands positie binnen het IMF en de Wereld Bank om een nieuwe schulden crisis voor ontwikkelingslanden te voorkomen en om ervoor te zorgen dat advies over bezuinigingen niet ten koste gaat van welzijn.

ActionAid steunt mensen wereldwijd om op te komen voor hun rechten. In meer dan 45 landen werken we zij aan zij met voorvechters van een eerlijke wereld. Met mensen die een vuist maken tegen onrecht en die net als wij geloven in gelijke kansen voor iedereen. Vrouwenrechten staan hierbij centraal.

Meer weten? >>>> <https://actionaid.nl/2020/04/14/verdiepingsstuk-het-belang-van-zorg-voor-een-economie-die-werkt-voor-vrouwen/>

2. Belastingen: Vergroot publieke financiering voor gendergelijkheid en draai toenemende ongelijkheid terug via progressief belastingbeleid

Met broodnodige investeringen in publieke voorzieningen kunnen vrouwen de tijd voor onbetaalde zorg en huishoudtaken in 2030 met 9 miljard uur per dag verminderen en kan de zorgsector versterkt worden. ActionAid onderzoek toont aan dat door slechts 6 aanpassingen aan het huidige belastingstelsel, tussen de 125 en 250 miljard aan overheidsinkomen voor ontwikkelingslanden zou kunnen opleveren (ter vergelijking ontwikkelingshulpfinanciering bedroeg 150 miljard in 2018). Deze inkomsten kunnen ontwikkelingslanden dan investeren in publieke voorzieningen. Uiteraard is het belangrijk om ook internationale belastingontwijking door multinationals, via onder andere Nederland, aan te blijven pakken waardoor ontwikkelingslanden nu zo'n 200 miljard dollar per jaar aan inkomsten mislopen. Nederland heeft een grote verantwoordelijkheid om belastingontwijking in ontwikkelingslanden sterk in te perken en om te helpen hier sterke internationale regels over tot stand te brengen:

- 2.1. Stop de belasting *race* naar de bodem: het verlagen van vennootschapsbelasting veroorzaakt een verschuiving naar indirecte belastingen zoals BTW. Dergelijke regressieve belastingen raken vrouwen disproportioneel.
- 2.2. Stop belastingontwijking: Nederland dient een einde te maken aan het faciliteren van internationale belastingontwijking. Ontwikkelingslanden lopen hierdoor veel belastinginkomsten mis. Dit draagt direct bij aan de onder financiering van publieke diensten en voorzieningen waarvan vrouwen zijn extra afhankelijk zijn
- 2.3. Maak effectenrapportages onderdeel van belastingverdragen. Nederland dient alleen een belastingverdrag met een ontwikkelingsland af te sluiten wanneer uit gedegen onderzoek dat een het verdrag positief zal bijdragen aan de positie van de verdragspartner en daarmee aan belastinginkomsten om de genderongelijkheid te verminderen.
- 2.4. Adopteer het VN-model belastingverdrag: Nederland dient het VN-model verdrag als standaard te hanteren in onderhandelingen over belastingverdragen met ontwikkelingslanden. Zo zorgt Nederland dat deze landen meer overheidsinkomsten ontvangen om te investeren in publieke diensten waarmee de positie van vrouwen verbeterd wordt.
- 2.5. Veranker gender in technische assistentie programma's op belastingen. Train belastingambtenaren, ook vrouwen, op het onderwerp gender en belastingen met als doel de invoering van progressief fiscaal beleid en de verbetering van gendergelijkheid in ontwikkelingslanden.

Meer weten? >>>> <https://actionaid.nl/2020/04/14/verdiepingsstuk-het-belang-van-zorg-voor-een-economie-die-werkt-voor-vrouwen/>

3. Internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen: Bevorder banen en waardig werk, ook in de informele sector, voor vrouwen in economieën vrij van geweld

Wereldwijd zijn vrouwen oververtegenwoordigd in de meest onzekere, slecht betaalde banen onder de gevaarlijkste werkomstandigheden, bijvoorbeeld in de kleding en textielsector of in de landbouw. Ook vrouwen die op andere wijze zijn gelinkt aan internationale productieketens, bijvoorbeeld omdat ze actief zijn in de informele economie, of omdat ze in een gemeenschap leven nabij een bedrijfsactiviteit, krijgen soms te maken met mensenrechtenschendingen en milieuschade ten

ActionAid steunt mensen wereldwijd om op te komen voor hun rechten. In meer dan 45 landen werken we zij aan zij met voorvechters van een eerlijke wereld. Met mensen die een vuist maken tegen onrecht en die net als wij geloven in gelijke kansen voor iedereen. Vrouwenrechten staan hierbij centraal.

gevolge van deze activiteiten. Wanneer Nederlandse internationaal-opererende bedrijven rekening houden met de mogelijke gevolgen van internationaal ondernemen voor vrouwen en wanneer zij misstanden voorkomen, dragen zij bij aan het bevorderen van gendergelijkheid. De Nederlandse overheid vereist van Nederlandse bedrijven dat ze internationale standaarden voor verantwoord ondernemen naleven, de zogeheten OESO-richtlijnen. Recent onderzoek door de overheid wijst uit dat slechts 1,7% van de onderzochte bedrijven alle stappen van de risicomonitoring (due diligence) proces, verplicht onder deze richtlijnen, doorloopt. Om een blijvend verschil te maken voor vrouwen in productieketens wereldwijd, is het van belang om middels wortels en stokken ook achterblijvende bedrijven aan te sporen om verantwoord te ondernemen:

- 3.1. Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen met gender lens
 - 3.1.1. Adopteer mensenrechten zorgplicht (due diligence)-wetgeving met gender lens
 - 3.1.2. Steun het Verenigde Naties-verdrag voor 'mensenrechten & bedrijfsleven' en zorg dat gendergelijkheid en vrouwenrechten structureel onderdeel van dit instrument zijn
 - 3.1.3. Zorg dat juridische en non-juridische klachtenmechanismes, zoals het OESO Nationaal Contact Point, rekening houden met de sociale, economische, juridische, culturele uitsluiting van vrouwen, zodat slachtoffers adequaat herstel kunnen vinden voor mensenrechtenschendingen door bedrijven
 - 3.1.4. Ratificeer ILO 190: de ILO-conventie tegen Geweld en Intimidatie
 - 3.1.5. Zet diplomatieke- en handelsmissies en de ambassades in om internationaal-opererende bedrijven te ondersteunen en te gidsen bij het respecteren van vrouwenrechten
 - 3.1.6. Creëer (financiële) prikkels voor bedrijven zodat zij het voortouw nemen om substantiële gendergelijkheid te promoten bij al hun activiteiten.
 - 3.1.7. Zorg dat bedrijven die op een af andere manier steun ontvangen, bijvoorbeeld bedrijven die deelnemen aan publieke-private partnerschappen, kredietverzekering, handelsmissies, bedrijven die indienen op tenders, of in handen zijn van de staat; het goede voorbeeld geven op het gebied van gendergelijkheid en mensenrechten. Bijvoorbeeld door voorlopers te belonen bij het toewijzen van deze steun, of achterblijvers uit te sluiten.
- 3.2. Rechtvaardig handelsbeleid: Zorg dat handelsbeleid democratisch tot stand komt met effectieve participatie van vrouwenrechten organisaties en experts en wordt verantwoord door ex ante en ex post gender effectenrapportages.

Meer weten >>> <https://actionaid.nl/2020/03/02/nieuw-rapport-over-realiseren-gendergelijkheid-in-productieketens/>

Voor meer informatie over de feministische economie neem contact op rachel.walker@actionaid.org, kelly.groen@actionaid.org en gijs.verbraak@actionaid.org

ActionAid steunt mensen wereldwijd om op te komen voor hun rechten. In meer dan 45 landen werken we zij aan zij met voorvechters van een eerlijke wereld. Met mensen die een vuist maken tegen onrecht en die net als wij geloven in gelijke kansen voor iedereen. Vrouwenrechten staan hierbij centraal.